Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Методичні рекомендації
до виконання курсової роботи з дисципліни для студентів освітніх програм
«Міжнародні економічні відносини» та «Міжнародна логістика»

Електронний ресурс

Харків – 2026

УДК 339.9:378.091.33-028.21(072)
М 55

Рецензенти:

Т. Ф. Ларіна – д.е.н., професор, професор кафедри економіки та бізнесу Державного біотехнологічного університету;

М. В. Шуба – к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки та світового господарства економічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Затверджено до розміщення в мережі Інтернет рішенням Науково-методичної ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (протокол № 9 від 25 червня 2026 року)

М 55 **Міжнародні** економічні відносини : методичні рекомендації до виконання курсової роботи з дисципліни для студентів освітніх програм «Міжнародні економічні відносини» та «Міжнародна логістика» [Електронний ресурс] / уклад. О. А. Довгаль, А. С. Зайцева, Л. І. Григорова-Беренда. – Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2026. – (PDF 32 с.)

У виданні наведені методичні рекомендації щодо підготовки, оформлення і захисту курсової роботи з дисципліни «Міжнародні економічні відносини». Особливу увагу приділено рекомендаціям щодо вибору теми дослідження та організації виконання й підготовки до захисту курсової роботи.

Для студентів, керівників курсових робіт, рецензентів та членів комісії з захисту курсових робіт.

УДК 339.9:378.091.33-028.21(072)

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2026
© Довгаль О. А., Зайцева А. С., Григорова-Беренда Л. І., уклад., 2026

ЗМІСТ

ВСТУП..... 4
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ..... 5
2. СТРУКТУРА, ЗМІСТ І ОБСЯГ КУРСОВОЇ РОБОТИ..... 7
3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ..... 12
4. ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ..... 15
5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ..... 17
ДОДАТКИ..... 19

ВСТУП

В глобальних умовах господарювання передбачається, що випускники вищих навчальних закладів повинні бути підготовлені до самостійної професійної діяльності, застосовувати аналітичний підхід до вирішення різних виробничих завдань у стандартних та нестандартних ситуаціях. З огляду на це в навчальному процесі особлива увага приділяється організації творчої самостійної наукової роботи студентів. Однією з форм творчої наукової праці студентів є виконання ними курсових робіт з фахових дисциплін.

Залучення студентів до самостійної наукової роботи за обраним напрямом – важлива складова у підготовці студентської молоді до опанування фахових дисциплін, у формуванні висококваліфікованого бакалавра, магістра, майбутнього вченого. Якщо творче мислення і наукова допитливість студента формуються на лекціях, семінарських заняттях, у дискусіях тощо, то в творчій самостійній студентській науковій роботі початковими етапами є написання рефератів, контрольних робіт і виконання курсових робіт.

Дисципліна «Міжнародні економічні відносини» відповідно до освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Міжнародні економічні відносини галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями) спеціалізації С1.02. Міжнародні економічні відносини, а також освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Міжнародна логістика галузей знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини; D Бізнес, адміністрування та право спеціальностей С3 Міжнародні відносини, D3 Менеджмент, D7 Торгівля є провідною фаховою дисципліною, тому за навчальним планом передбачено виконання курсової роботи.

Курсова робота з навчальної дисципліни ставить за мету поглибити та систематизувати знання студента в галузі міжнародних економічних відносин. Вона є однією з найактивніших форм зв'язку теоретичного навчання з практичною діяльністю, логічно завершеним теоретико-емпіричним дослідженням, що систематизує та поглиблює фахові знання, навички й уміння студентів, виявляє їх наукові інтереси та здібності, передбачає виклад матеріалу на основі спеціально підібраної літератури та самостійно проведеного дослідження.

Курсова робота є однією з форм контролю знань студентів, важливим етапом їхньої підготовки до майбутньої практичної діяльності і першим кроком до написання магістерської роботи. Виконана курсова робота дає змогу викладачеві перевірити рівень опанування студентом певної теми, його вміння досліджувати проблему та творчо підходити до вирішення конкретних завдань.

Пропоновані методичні рекомендації покликані надати студентам допомогу в освоєнні методики написання курсової роботи, ознайомити з основними вимогами щодо змісту й оформлення курсового дослідження, а також допомогти в ефективній організації науково-дослідної роботи.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Курсова робота є досить складною формою самостійної, творчої роботи студента. Вона є засобом перевірки теоретичної і методичної підготовки студента, його вміння працювати зі спеціальною літературою, осмислювати та систематизувати зібраний матеріал, аналізувати та порівнювати різні погляди на економічні процеси, чітко висловлювати свою думку, робити обґрунтовані висновки, формулювати пропозиції та ін.

Підготовка до написання курсової роботи вирішує одночасно навчальне (автор виявляє рівень засвоєння поточного навчального матеріалу, ознайомлення з відповідною літературою) і дослідницьке (засвідчує вміння автора аналізувати, узагальнювати, робити висновки) завдання.

Мета курсової роботи полягає в засвоєнні і розширенні студентами теоретичних знань, оволодінні навичками самостійного вивчення матеріалу з дисципліни «Міжнародні економічні відносини», вмінні узагальнювати вивчений матеріал і робити об'єктивні висновки.

Завдання курсового дослідження:

– глибоке вивчення теоретичних основ обраної теми;
– розширення, узагальнення і систематизація знань з дисципліни;
– застосування сучасних методологічних підходів для дослідження предмета й об'єкта;
– вивчення, збір, систематизація та обробка інформації з обраної теми;
– формування вміння формулювати висновки і пропозиції.

Обираючи тему курсової роботи, студент повинен пам'ятати, що дослідження, зроблене в курсовій роботі, можна продовжити у подальших наукових працях.

Курсова робота має бути написана на основі глибокого дослідження та вивчення спеціальної літератури щодо об'єкта дослідження, включати елементи самостійних досліджень, аналізу статистичного матеріалу.

Вирішення певної проблеми, яку формулюють як тему курсової роботи, потребує опрацювання значної кількості джерел. Матеріал з підручників чи навчальних посібників потрібно використовувати головним чином для написання теоретичного розділу.

Під час написання курсової роботи значну увагу треба приділяти ознайомленню, аналізу й узагальненню міжнародної та національної законодавчої бази, широкого кола додаткової монографічної та періодичної літератури, первинних документів фірм-суб'єктів міжнародних економічних відносин тощо.

Студент, працюючи над курсовою роботою, повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі результати. У курсовій роботі потрібно стисло, логічно, аргументовано викладати зміст і результати власних досліджень, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології тощо. Студент несе повну відповідальність за наукову самостійність і достовірність (вірогідність) результатів виконаного ним дослідження.

Безпосереднє керівництво курсовою роботою студента провадить науковий керівник, обов'язком якого є: практична допомога у складанні плану роботи; надання консультацій з підбору літератури і фактичного матеріалу; контроль за ходом виконання курсової роботи; оцінка якості виконання роботи та її відповідності вимогам.

Рекомендована тематика курсових робіт ***(додаток А)*** відповідає головним проблемам дисципліни «Міжнародні економічні відносини», практиці розвитку сучасних міжнародних економічних відносин. Теми курсових робіт щорічно переглядаються, уточнюються та коригуються на засіданні кафедри з урахуванням змін у світовій економіці й тем науково-дослідних робіт кафедри міжнародних економічних відносин та логістики. Студент може вибрати тему курсової роботи із рекомендованої тематики, а також може запропонувати власну тему дослідження. Вибрану тему студент погоджує з науковим керівником, а потім вона затверджується на засіданні кафедри.

Курсова робота з дисципліни «Міжнародні економічні відносини» має відповідати таким головним вимогам:

– тема роботи повинна бути актуальною і висвітлювати сучасні тенденції та перспективи розвитку міжнародних економічних відносин;

– у вступі мають бути розкриті мета, предмет, об'єкт, завдання та методи дослідження;

– зміст роботи повинен містити загальну характеристику історії дослідження проблеми, а також новітні напрацювання в цій галузі (критичний аналіз монографічних та періодичних видань на тему дослідження);

– у висновках мають бути узагальнені й обґрунтовані основні отримані результати, наведені самостійні висновки та практичні рекомендації.

Однією з найважливіших вимог до курсової роботи є її самостійне, творче виконання. Зміст роботи повинен логічно й повно розкривати всі питання плану, відповідати темі дослідження. Мова роботи має бути чіткою і зрозумілою, проте автор повинен дотримуватися наукового стилю та уникати публіцистичних висловлювань, які часто містяться в газетних публікаціях та Інтернет-джерелах.

Текст роботи повинен відображати самостійність авторського дослідження.

Студенту доцільно уникати «книжкових» висловлювань, заплутаних фраз. На підставі осмислення й узагальнення праць інших дослідників автор повинен самостійно викладати власний погляд, уникати поверховості й описовості у висвітленні досліджуваних питань.

Студент має стежити за тим, щоб у роботі не було повторень, суперечностей між наведеними власними міркуваннями, окремими теоретичними положеннями та показниками й наведеним практичним матеріалом тощо. Недопустимо загромаджувати текст роботи цитатами, прикладами, фактами, цифровим матеріалом без будь-якого аналізу та авторських висновків. Також необхідно дотримуватись коректності у веденні дискусії з іншими авторами, матеріал яких використано в роботі.

Написання курсової роботи потребує певної системи організації праці студента, що складається з кількох основних етапів, графік виконання яких

затверджується на засіданні кафедри і контролюється науковим керівником (у разі порушення графіка студента не допускають до захисту курсової роботи).

Результати дослідження виносять на прилюдний захист. Захист курсового дослідження є не менш відповідальною справою, ніж її підготовка, він виробляє вміння відстоювати власні переконання, наукові погляди, пов'язувати загальні теоретичні положення з сучасністю, профілем майбутньої спеціальності. Під час захисту курсової роботи студенти вчаться стисло й доступно викладати головні результати дослідження, виробляти навики публічного виступу й ведення наукової полеміки. Такі здобутки допомагають у разі самостійної підготовки доповідей, рефератів і публічних виступів, формують необхідні вміння для участі у творчих дискусіях.

Процедура захисту курсової роботи проводиться прилюдно перед комісією у складі науково-педагогічних працівників кафедри, в тому числі керівника курсової роботи. Склад комісії та конкретні терміни захисту курсових робіт затверджуються розпорядженням директора ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу». На захисті курсової роботи можуть бути присутні студенти, які мають право ставити питання та висловлювати зауваження щодо роботи.

Результати захисту курсової роботи характеризують оцінками «відмінно», «добре», «задовільно» і «незадовільно». Лише після успішного захисту курсової роботи студента допускають до складання екзамену з дисципліни.

2. СТРУКТУРА, ЗМІСТ І ОБСЯГ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота повинна мати певну логіку побудови, послідовність викладення матеріалу і завершеність дослідження.

Курсова робота складається з наступних частин:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідністю).

Титульний аркуш

Титульний аркуш курсової роботи оформляється за встановленою формою ***(додаток Б).***

Зміст

Зміст (2 розділи: у першому розділі 2 підрозділи, у другому розділі – 3 підрозділи) відображає послідовність розташування складових частин курсової роботи: вступу, назви всіх розділів і підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Назви розділів і підрозділів повинні бути стислими і зрозумілими, літературно грамотними, тісно пов'язаними з назвою роботи, але не

повторювати її. Назви розділів та підрозділів у змісті мають повністю відповідати наведеним у тексті роботи.

У змісті вказується номер сторінки, з якої починається викладення кожної частини ***(додаток В).***

Вступ

Обсяг 2-3 сторінки.

Вступ пишуть у такій логічній послідовності з виділенням окремих елементів жирним шрифтом:

1. актуальність теми дослідження;
2. ступінь вивчення проблеми в закордонних і вітчизняних джерелах;
3. мета і завдання дослідження;
4. об'єкт і предмет дослідження;
5. використані методи й інформаційна база дослідження;
6. структури роботи та її обсяг.

Актуальність теми. Обґрунтовування **актуальності** обраної теми – початковий етап будь-якого дослідження. Висвітлення актуальності повинне бути небагатослівним: достатньо показати головне – сутність проблемної ситуації, що визначає актуальність теми.

Ступінь вивчення проблеми. Обов'язковою частиною вступу є **ступінь вивчення проблеми** — це коротка характеристика раніше виконаних досліджень з даної тематики. Тут слід перерахувати авторів, що займаються або займалися даною проблематикою, оцінити якість і глибину їх розробок, коротко викласти різні точки зору і підходи до рішення того або іншого питання, пропозиції окремих авторів, а також виказати своє ставлення до вирішення проблеми, відзначивши правильне і економічно обґрунтоване її рішення.

Огляд має бути систематизованим аналізом теоретичної, методичної й практичної новизни, переваг та недоліків опрацьованої літератури, яку доцільно згрупувати так: праці, що висвітлюють історію розвитку проблеми, теоретичні праці, які повністю присвячені темі, потім ті, що розкривають тему частково. Завершити огляд потрібно коротким висновком про ступінь висвітлення у фаховій літературі основних аспектів обраної теми, виділити дискусійні питання й невирішені проблеми та окреслити коло питань, які досліджені недостатньо.

Мета дослідження. Від доказу актуальності та ступеня вивчення проблеми логічно перейти до формулювання мети дослідження, а також вказати на конкретні завдання, які належить розв'язати відповідно до цієї мети.

Метою будь-якого економічного дослідження є отримання певного конкретного результату – оцінка рівня розвитку, виявлення недоліків і проблем, обчислення нових показників, розробка або поліпшення методики, формулювання програми розвитку, виведення формули, встановлення параметрів і властивостей об'єкту тощо.

<u>Приклад:</u> М**етою** курсової роботи є аналіз досвіду Німеччини з реалізації регулювання міграційної політики.

Завдання дослідження. Поставлена мета дослідження дає змогу визначити **завдання** дослідження, під якими розуміють локальні, чіткіші, дрібніші питання (проблеми), на які треба дати відповідь у підрозділах курсової роботи, тобто завдання – це частина мети, вони деталізують її.

Формулювання завдань наводиться у вигляді переліку: вивчити ..., дослідити..., розкрити ..., встановити ..., з'ясувати ... тощо. Постановку завдань необхідно робити ретельно, оскільки опис їх розв'язання повинен скласти зміст підрозділів курсової роботи.

Постановку завдань слід робити ретельно, оскільки опис їх вирішення має скласти зміст розділів курсової роботи.

Кількість завдань дорівнює кількості підрозділів роботи: усього 5 завдань – 2 завдання на перший і 3 завдання на другий розділ роботи.

Приклад: **Завданнями** курсової роботи є такі:

– розкрити типологію та нормативно-правове регулювання міграції у ФРН;
– висвітлити історичні етапи формування міграційної політики Німеччини;
– проаналізувати динаміку та соціально-економічний вплив міграції на економіку ФРН;
– узагальнити виклики реалізації міграційної політики Німеччини;
– визначити перспективи розвитку міграційної політики ФРН.

Крім того, результати виконання кожного із завдань відображаються у відповідному пункті висновків дослідження наприкінці курсової роботи. Тобто висновки роботи за кількістю та змістом мають відповідати завданням дослідження, які, у свою чергу, відповідають структурі роботи. Таким чином, пов'язуються між собою зміст (структура), завдання та висновки дослідження.

Приклад: В результаті проведеного дослідження особливостей міграційної політики Німеччини можна дійти наступних висновків.

1. В результаті розкриття типології та нормативно-правового регулювання міграції у ФРН обґрунтовано, що …

2. На основі висвітлення історичних етапів формування міграційної політики Німеччини визначено, що найбільш важливий етап ….

3. В результаті аналізу динаміки та соціально-економічного впливу міграції на економіку ФРН доведено, що…...

4. У роботі визначено узагальнено виклики реалізації міграційної політики Німеччини, а саме…

5. Визначено перспективи розвитку міграційної політики ФРН, а саме…..

Об'єкт і предмет дослідження. Вступ також має містити визначення об'єкту та предмету дослідження.

Об’єкт дослідження – це вся сукупність відносин різних аспектів теорії та практики науки, що надає джерело інформації для дослідження; або це явище, процес, що потребує вивчення.

Предмет наукового дослідження знаходиться в межах об’єкту і відображає лише суттєві зв’язки та відносини, властивості, аспекти, функції, що є головним для конкретного дослідження (даної теми).

Приклад: У курсовій роботі **об’єктом дослідження** є процес формування міграційної політики Німеччини, а **предметом дослідження** – перемови, чинники, методи та наслідки реалізації міграційної політики Німеччини.

Методи дослідження. Автор курсової роботи також має подати перелік методів дослідження, які використано для досягнення поставленої в роботі мети. Інструментарій аналізу у роботі необхідно оформити не як простий перелік загальнонаукових та специфічних методів, а у тісному взаємозв’язку з досліджуваними явищами та процесами, тобто перерахувати їх потрібно коротко і змістовно, зазначаючи, що саме досліджували тим чи іншим методом. Це дасть змогу переконатися в логічності вибору саме цих, а не інших, методів для вирішення проблеми.

Приклад: У курсовій роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання економічних явищ і процесів. Під час вирішення завдань, поставлених у дослідженні, застосовано: метод спостереження (для розкриття типології та нормативно-правового регулювання міграції у ФРН); метод історичного аналізу (для висвітлення історичних етапів формування міграційної політики Німеччини); методи кількісного і порівняльного аналізу (для аналізу динаміки та соціально-економічного впливу міграції на економіку ФРН); метод абстрактно-логічного аналізу (у ході узагальнення викликів реалізації міграційної політики Німеччини); метод аналізу та синтезу (у ході визначення перспектив розвитку міграційної політики ФРН); метод вимірювання (у процесі створення масиву статистичної бази даних для подальшої емпіричної оцінки); графічний (для побудови графічних зображень та наочної демонстрації отриманих результатів).

Інформаційна база дослідження. У характеристиці інформаційної бази дослідження слід зазначити законодавчі акти, звіти; розділити їх за важливістю, якістю інформації, оригінальності викладення, глибиною розробок.

Приклад: **Інформаційну основу** дослідження становлять аналітичні та статистичні дані Міжнародної організації праці, Світового банку, програмні документи Німеччини в сфері міграційної політики та національної безпеки; аналітичні огляди та програми діяльності спеціалізованих інститутів, що займаються питаннями міжнародної міграції; дослідження вітчизняних та іноземних вчених щодо міжнародної міграції робочої сили.

Структура роботи. Завершується вступ стандартною фразою: «Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків; містить N сторінок тексту, N рисунків, N таблиць. Список джерел включає N найменувань літератури».

Основна частина

Перший розділ (2 підрозділи, 10-12 сторінок) повинен бути теоретико-методичним і являти собою основу для дослідження конкретної тематики. В ньому формулюється проблематика дослідження, досліджуються всі точки зору наукових шкіл, обґрунтовуються сутність понять і категорій, розкриваються етапи еволюції проблеми дослідження. У цьому розділі повинно бути показано, які існують теоретичні підходи до даної проблеми та її історичний розвиток.

Другий розділ (3 підрозділи, 10-12 сторінок) основної частини повинен бути більш конкретним, аналітичним, детально розкривати сутність теми роботи. В ньому досліджується сучасний стан питання, динаміка, вплив різноманітних чинників, проводиться аналіз існуючих проблем і їх практичне рішення, перспективи подальшого розвитку. В цьому розділі бажано дати оцінку повноти розв'язання визначених завдань, достовірності одержаних результатів (характеристик, показників), їх порівняння з аналогічними дослідженнями українських та зарубіжних авторів. Виклад матеріалу підпорядковують одній провідній ідеї, чітко визначеній темою роботи.

Розділи потрібно поділяти на підрозділи. Кожний розділ і підрозділ має містити закінчену інформацію, завершуватись логічними та чіткими висновками. Студент повинен своїми словами викладати матеріал. Не допускаються переписування, запозичення з інших публікацій без посилання на джерело.

Висновки

Обсяг 1-2 сторінки.

Загальні висновки розташовують безпосередньо після викладення тексту роботи, починаючи з нової сторінки. Висновки є завершальною частиною курсової роботи. Тут викладаються висновки і пропозиції, що складають предмет захисту, кінцеві результати виконаної роботи, що доводять досягнення автором поставленої мети дослідження.

Висновки і пропозиції формулюються за пунктами (бажано нумерованими). У такому випадку кількість пунктів повинна відповідати кількості завдань, окреслених у вступі. Висновки повинні узгоджуватись із поставленими завданнями, послідовно за кожним розділом роботи.

В цьому розділі необхідно надати підсумок всієї виконаної роботи. Висновки і пропозиції повинні бути сформульовані в тезовій формі чітко, ясно, зрозуміло; відображати зміст роботи.

Список використаних джерел

Наукове дослідження завершується списком використаних джерел, який починають з нової сторінки після висновків. Насамперед записують джерела, які видані кирилицею, потім – латиницею. Отже, основна вимога до укладання списку

використаних джерел – це однотипне оформлення та дотримання чинного державного стандарту на бібліографічний опис документів і друкованих творів.

Кількість джерел літератури має налічувати не менше 25 найменувань.

На всі вказані джерела обов'язково мають бути відповідні **посилання** в тексті роботи.

3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота має бути виконаною і оформленою з дотриманням усіх технічних вимог до наукових робіт. Текст роботи має бути набраний на комп'ютері через 1,5 міжрядкових інтервали на одному боці аркуша білого паперу формату А4. Шрифт – Times New Roman, 14 пт.

Текст розміщується на сторінці, яка обмежується полями: лівим — 30 мм, правим – 15 мм, верхнім – 20 мм, нижнім – 20 мм.

Абзацний виступ повинен бути скрізь однаковий – 1,0 см.

Окрім чіткого дотримання описаних вище норм оформлення роботи, слід також дотримуватися таких загальних правил оформлення текстів:

– не допускається наявність у тексті подвійних пробілів, пробілів перед початком та після абзацу, пробілів перед знаками пунктуації (крапками, комами, двокрапками тощо);

– в усьому тексті роботи використовуються однакові типи маркерів для маркірованих списків, причому допускається вживання лише таких маркерів: «–», «а)» «1.», «1)» (без лапок);

– в усьому тексті роботи використовуються однакові типи лапок: «текст»;

– стиль «напівжирний» у тексті застосовується лише при оформленні заголовків розділів, підрозділів роботи, а також для позначення заголовків елементів вступу («Актуальність дослідження», «Мета дослідження» тощо). Для інших цілей він не використовується;

– стиль «курсив» у тексті може використовуватися для позначення окремих фрагментів тексту, на які автор хоче звернути увагу;

– стиль «підкреслений» у тексті не використовується.

Рекомендований обсяг роботи має становити 25-30 сторінок (враховуються титульний аркуш, вступ, 2 розділи, висновки, але без урахування списку використаних джерел та додатків).

В тексті бажано уникати складних і громіздких пропозицій. Не прийнято писати в роботі *«я думаю», «я пропоную»* тощо. Висловлювати матеріал рекомендується від першої особи множини «на нашу думку», «на наш погляд» (тобто на Вашу і керівника).

В роботі допускаються тільки загально прийняті скорочення слів (СНД, ООН та ін.). Посилання та коментарі на таблиці, рисунки робляться в тексті.

Текст роботи розбивається на розділи і підрозділи, які повинні мати порядкові номери. Розділи основної частини нумеруються арабськими цифрами в межах всієї роботи.

Підрозділи нумеруються двома арабськими цифрами: перша цифра означає номер розділу, друга – номер підрозділу, наприклад: 2.3. (другий розділ, третій підрозділ).

Назви розділів роботи починаються з нової сторінки і пишуться заголовними літерами по центру (шрифт жирний). Перенесення частини слова в назві не допускається. Після назви розділу і перед назвою підрозділу витримується інтервал у 1 рядок.

Підрозділи не потрібно починати з нової сторінки, вони продовжують текст одного розділу. Заголовки підрозділів пишуться напівжирним шрифтом, вирівнювання – по ширині. Крапка після назв розділів, підрозділів, таблиць, діаграм, графіків тощо, не ставиться ***(додаток Д).***

Нумерація сторінок

Нумерація сторінок роботи повинна бути наскрізною, включаючи список літератури. Першою сторінкою є титульний аркуш, другою – зміст роботи і т.д. Номери сторінок проставляються арабськими цифрами в правому верхньому куті аркуша. На титульному аркуші номер сторінки не ставиться. Рисунки та таблиці, розташовані на окремих сторінках, включаються в загальну нумерацію. Нумерація починається зі вступу (третьої сторінки).

Оформлення таблиць

Усі таблиці повинні мати назви, що характеризують їх зміст. У правому верхньому куті над найменуванням таблиці пишеться слово «Таблиця 2.3» з позначенням номера розділу і номера таблиці в його межах. Назва таблиці пишеться над самою таблицею, вирівнювання – по центру. Крапка після назви таблиць не ставиться ***(додаток Ж).***

Шрифт у таблицях – Times New Roman, 12 пт, 1,0 міжрядковий інтервал.

Заголовки в рядках таблиці слід писати стисло і зрозуміло, без скорочень слів. В графах таблиці обов'язково вказуються одиниці виміру. До кожної таблиці дається посилання на джерело, звідки взяті цифрові дані.

При перенесенні таблиці на наступну сторінку стовпці нумерують і повторюють їх нумерацію на наступній сторінці. Заголовок таблиці не повторюють, пишуть: «Продовження таблиці 2.3».

Оформлення ілюстрацій

Усі ілюстрації (схеми, графіки, діаграми, креслення і таке інше) іменуються рисунками, в тексті вони іменуються словом «Рис. 1.2», з позначенням номера розділу і номера рисунку в його межах.

Шрифт на рисунках – Times New Roman, 12 пт, 1,0 міжрядковий інтервал.

Підпис до рисунку розташовується під ним, вирівнювання – по центру, з посиланням на джерело, звідки взяті цифрові дані ***(додаток З).***

Посилання на джерела

Усі приведені в курсовій роботі цитати, перефразовані положення і цифрові дані, отримані іншими авторами, повинні мати посилання на джерела.

Посилання приводяться після згадки джерела або цитати з нього, для цього проставляють розташований в квадратні дужки порядковий номер, під яким це видання значиться в списку літератури, і сторінку.

Приклад: [21, с. 25].

Цитату з роботи іншого автора слід взяти у лапки і наводити у тій граматичній формі, що і у автора, повністю, без скорочень та спотворень авторської думки. Цитату слід починати з великої літери, якщо вона відтворює речення повністю. З маленької літери – якщо цитата стає частиною речення автора праці і органічно вписується до складу речення. В такому випадку, після лапок, що відкриваються, проставляють три крапки, за якими слідує частина тексту, що цитується, з малої літери.

Прізвище автора можна розмістити на початку чи всередині цитати, або наприкінці у круглих дужках. В дужках також слід подати рік виходу з друку джерела та номер сторінки, з якої запозичена цитата.

<u>Приклад цитування без згадування автора в тексті:</u>

Як зазначено у роботі «Економіко-математичне моделювання світогосподарських процесів», «...основою економіко-математичного моделювання є математична модель_ схематичне уявлення економічного явища або процесу, яке є результатом наукової абстракції характерних рис навколишнього економічного життя» [Голіков, 2009, с. 16].

Повний бібліографічний опис наводиться у списку:

Голіков А. П. Економіко-математичне моделювання світогосподарських процесів : Навч. посіб. 3-тє вид., переробл. і доповн. К. : Знання, 2009. 222 с.

<u>Приклад цитування зі згадуванням автора в тексті:</u>

Як зазначає О. А. Довгаль, «Історично першим напрямком досліджень у сфері міжнародних економічних відносин виступає меркантилістське обґрунтування протекціоністської політики, що, хоча і не дало відповідей на принципові питання міжнародного обміну товарами і послугами, разом з тим обумовило бурхливий розвиток національних держав і їх утвердження в системі світогосподарських зв'язків» [5, с. 18].

Повний бібліографічний опис наводиться у списку:

5. Довгаль О. А. Протекціонізм і лібералізм у процесі глобалізації світової економіки (Питання теорії і методології). Х., 2004. 320 с.

<u>Приклад скорочення цитати за допомогою знаку «три крапки»:</u>

«У ст. 3, частині 1, Закону України «Про освіту» йдеться: Громадяни України мають право на освіту в усіх навчальних закладах ... створенням належних умов для здобуття освіти особами з особливими освітніми потребами з урахуванням їхніх індивідуальних потреб в умовах інклюзивного навчання...» [18].

Повний бібліографічний опис наводиться у списку:

18. Про освіту: Закон України від 23.05.1991 No 1060-XII // Відомості Верховної Ради. 1991. No 34. ст. 451.

Посилання до номеру рисунку, таблиці, сторінки, розділу подають скорочено та без позначки номеру.

Приклад, рис. 1.5 або табл.1.2.

Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел має бути сформований одним із таких способів:

– у порядку появи посилань у тексті;

– в алфавітному порядку заголовків (прізвищ перших авторів або назв джерел);

– у хронологічному порядку.

На початку мають бути наведені джерела кирилицею, далі – джерела латиною.

Бібліографічні описи посилань у списку повинні мати повну форму відображення бібліографічної інформації.

Бібліографічний список нумерується від першої до останньої назви. Підзаголовки до окремих типів документів не робляться, кожний документ нумерується окремо. До списку варто включати переважно нові джерела інформації, видані не раніше, ніж за 5 років до підготовки курсової роботи.

Зразки оформлення різних літературних джерел приведені в ***додатку К.***

Зразок оформлення списку використаних джерел наведений в ***додатку Л.***

4. ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Виконання курсової роботи складається з таких основних етапів:

1. визначення напряму дослідження;
2. вибір теми курсової роботи;
3. вивчення та опрацювання літератури за обраною темою;
4. складання плану курсової роботи;
5. обробка зібраного матеріалу та написання тексту роботи;
6. оформлення курсової роботи;
7. подання роботи керівникові для отримання відгуку;
8. захист роботи.

Визначення напряму дослідження

При виборі напряму дослідження доцільно користуватись рекомендованою тематикою курсових робіт (див. додаток А), проте вона не є обов’язковою і може уточнюватись або доповнюватись за бажанням студента та його наукового керівника.

Вибір теми курсової роботи

Тема курсової роботи повинна бути актуальною, мати теоретичне і прикладне значення, відповідати сучасному стану та перспективам розвитку економічної

науки і господарської практики. Вибір і затвердження теми здійснюється, виходячи з наукових інтересів студента, тематики наукових досліджень кафедри, тощо.

Обираючи тему, слід враховувати можливість одержання відповідних матеріалів (звітних, статистичних), проведення власних спостережень, розрахунків, експериментів, наявність літературних джерел, власні напрацювання.

Вивчення та опрацювання літератури за обраною темою

Головним завданням цього етапу є збір матеріалу відповідно до затвердженої теми. Почати роботу доцільно з визначення кола джерел і літератури, необхідної для самостійного вивчення і подальшого розкриття теми. У цьому основну допомогу студенту, крім керівника, може надати методична література.

Для написання курсової роботи підбираються та вивчаються літературні джерела, що є основою наукового дослідження, складається бібліографія. При цьому спочатку необхідно опрацювати основну літературу з теми (підручники, теоретичні статті), а потім – прикладну (законодавчі акти, статті з конкретних досліджень тощо).

Під час підбору літератури необхідно враховувати, якою мірою певна книга (брошура, стаття) присвячена безпосередньо даній темі, розкриває й аналізує її зміст. Обираючи джерело, слід звернути увагу на рік видання книги. Як правило, вивченню підлягають праці, що містять останні досягнення науки з даного питання (за винятком історичних проблем). Бажано використовувати джерела, видані не раніше ніж 5 років тому.

Складання плану курсової роботи

Після попереднього ознайомлення з літературними джерелами студент самостійно складає план курсової роботи, який включає: вступ, 2 розділи, що розкривають тему, та висновки.

План повинен відповідати темі дослідження, мати чітку логіку поєднання теоретичної та аналітичної частин. План обговорюється з науковим керівником, у разі необхідності коректується.

Обробка зібраного матеріалу та написання тексту роботи

Згідно плану шляхом систематизації та обробки зібраних матеріалів формується текст курсової роботи, ілюстративний матеріал (рисунки, таблиці), формулюються висновки. У курсовій роботі власні розрахунки не передбачені.

Текст курсової роботи повинен бути відредагованим, стилістично витриманим. Остаточне оформлення курсової роботи здійснюється відповідно до вимог, викладених в пункті 3 представленого навчального видання.

Підготовка до захисту і захист курсової роботи

Згідно з регламентом студент зобов'язаний подати курсову роботу науковому керівникові на перевірку у встановлений термін і починає підготовку до її захисту.

Захист курсової роботи відбувається після **проходження антиплагіатної перевірки.**

Науковий керівник приймає рішення щодо готовності курсової роботи та допуску її до перевірки на наявність запозичень з інших документів відповідно до вимог «Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових та навчальних працях працівників і здобувачів вищої освіти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна», «Порядку проведення перевірки кваліфікаційних робіт, наукових праць та навчальних видань щодо наявності запозичень з інших документів», «Кодексу академічної доброчесності Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна» та «Політики Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна щодо використання штучного інтелекту».

У разі позитивного рішення наукового керівника щодо допуску роботи до перевірки студент повинен подати електронний варіант курсової роботи на антиплагіатну перевірку.

При отриманні позитивного висновку про відсутність неправомірних запозичень у роботі (робота визнана оригінальною), протокол контролю оригінальності курсової роботи надається науковим керівником для проведення захисту.

Якщо за результатами перевірки курсова робота оцінюється як задовільно оригінальна, умовно оригінальна або неоригінальна, то науковий керівник має проаналізувати повний звіт подібності роботи. Рішення про можливість або неможливість проведення захисту задовільно оригінальної або умовно оригінальної роботи приймається науковим керівником.

Якщо прийнято рішення про неможливість допустити до захисту задовільно оригінальну курсову роботу студент має право протягом трьох робочих днів подати науковому керівнику доопрацьований та належно оформлений текст курсової роботи. Після ретельного аналізу роботи з боку керівника на предмет усунення виявлених запозичень можливо прийняття рішення про повторне проведення антиплагіатної перевірки. Якщо недоліки, що були виявлені у роботі під час перевірки антиплагіатною системою, не були ліквідовані, тобто аналіз повторного повного звіту подібності роботи, що був проведений науковим керівником, підтверджує ідентичність текстів роботи та певних документів, розташованих в мережі Інтернет або базах даних антиплагіатної системи, то **робота не допускається до захисту.**

Захист курсової роботи відбувається у вигляді доповіді з презентацією в Power Point чи іншому редакторі за матеріалами курсової роботи. Час виступу не повинен перевищувати 7 хвилин (13-15 слайдів), має бути стислим та конкретним.

Захист курсової роботи розпочинається з доповіді, в якій студент має розкрити:

Доповідь структурно складається з трьох частин:

• ***вступ*** — 1–2 хвилини (короткий зміст вступу в роботу — обґрунтування вибору теми, мета, задачі);

• ***інформація про виконану роботу*** — 2-3 хвилини (послідовно за розділами основної частини — що автором самостійно здійснено, проаналізовано тощо).

• ***виклад результатів дослідження***, що складають предмет захисту, 2–3 хвилини (висновки роботи).

Члени комісії можуть ставити запитання з метою визначення рівня опрацювання студентом обраної теми, вміння вести дискусію, обґрунтовувати та відстоювати свою точку зору, чітко відповідати на поставлене запитання.

У загальній оцінці за результатами підготовки і захисту курсової роботи враховуються її позитивні і негативні сторони, оцінюється ступінь самостійності формулювання основних положень і висновків, наявність елементів творчого пошуку і новизни, обсяг опрацьованої інформації, дотримання вимог щодо змісту і оформлення роботи.

Студентам, які не захищали курсову роботу з поважних причин (документально підтверджених), може бути визначено іншу дату захисту.

У разі, якщо студент не захистив курсову роботу (незалежно від причин), його вважають неатестованим і не допускають до складання екзамену з дисципліни «Міжнародні економічні відносини».

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Критерії оцінювання підготовки та захисту курсової роботи

<table>
<tr><td rowspan="2">Критерії оцінки</td><td colspan="2">Бал за шкалою</td></tr>
<tr><td>національною</td><td>ECTS</td></tr>
<tr><td>1) Студент показав глибокі теоретичні знання дисципліни;
2) оволодів первинними навиками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, творчо осмислювати, формулювати висновки;
3) дає свої пропозиції і рекомендації з предмету дослідження;
4) виконав роботу грамотно літературною українською мовою;
5) оформив роботу у відповідності до вимог і подав її до захисту у визначений кафедрою термін;
6) на захисті продемонстрував глибокі знання теми дослідження, тверде і впевнено відповів на запитання членів комісії.</td><td>відмінно</td><td>25-30</td></tr>
<tr><td rowspan="2">1) Студент показав досить високі теоретичні знання дисципліни;
2) оволодів первинними навиками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки, але не завжди критично ставиться до використаних джерел та літератури;
3) дає свої пропозиції і рекомендації з предмету дослідження, однак відчуває труднощі щодо їх обґрунтування;
4) виконав роботу грамотно літературною українською мовою, але допустив нечисленні граматичні та стилістичні помилки;</td><td rowspan="2">добре</td><td>20-25</td></tr>
<tr><td>15-20</td></tr>
</table>

5) оформив роботу у відповідності до вимог і подав її до захисту у визначений кафедрою термін; 6) на захисті продемонстрував добрі знання з теми дослідження, відповів на запитання членів комісії.		
1) Студент показав достатні теоретичні знання з дисципліни; 2) в основному оволодів первинними навиками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки, однак допускає в роботі порушення принципів логічного і послідовного викладу матеріалу, мають місце окремі фактичні помилки і неточності; 3) не може сформулювати пропозиції і рекомендації з теми дослідження або обґрунтувати їх; 4) допускає помилки в оформленні роботи та її науково-довідкового апарату; 5) допускає численні граматичні та стилістичні помилки: 6) на захисті продемонстрував задовільні знання з теми дослідження, але не зумів впевнено й чітко відповісти на додаткові запитання членів комісії.	задовільно	10-15 5-10
При захисті студент проявив повне незнання досліджуваної проблеми, не зумів задовільно відповісти на поставлені питання, що свідчить про несамостійне виконання курсової роботи.	незадовільно	1-5

Додаток А

Рекомендована тематика курсових робіт

---

1. Міжнародний поділ праці: зміст, форми, чинники розвитку.
2. Сучасні тенденції розвитку міжнародного поділу праці.
3. Україна в міжнародному поділі праці: стан, проблеми та перспективи.
4. Світове господарство: сутність та сучасні тенденції розвитку.
5. Інструменти зовнішньоекономічної політики *(на прикладі певної країни чи групи країн*).
6. Зовнішньоекономічна політика розвинених держав.
7. Зовнішньоекономічна політики країн, що розвиваються.
8. Глобалізація економіки: зміст і перспективи.
9. Сучасний світовий економічний порядок (основні інститути).
10. Антиглобалістський рух у сучасному світі.
11. Міжнародне виробниче кооперування: основні напрямки і тенденції розвитку.
12. Міжнародна спеціалізація національної економіки і тенденції її зміни в сучасних умовах.
13. Діалектика внутрішньоекономічних і зовнішньоекономічних інтересів країни.
14. Україна на світовому ринку праці.
15. Фактори економічної взаємозалежності країн у сучасному світі.
16. Україна у світовій господарській системі.
17. Конкурентні переваги України у світовій економіці.
18. Інтеграція України у світову економіку.
19. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
20. Міжнародна торгівля у XXI ст.
21. Теорія порівняльних переваг у сучасній міжнародній торгівлі.
22. Меркантилістська теорія міжнародної торгівлі.
23. Теорія співвідношення факторів виробництва у міжнародній торгівлі XXI ст.
24. Теорія Хекшера–Оліна та структура торгових потоків у світовій економіці (на прикладі двох чи більше країн).
25. Парадокс Леонтьєва (на прикладі певної країни).
26. Еволюція альтернативних теорій міжнародної торгівлі.
27. Сучасні моделі міжнародної торгівлі.
28. Теорія Ліндера та її значення в аналізі міжнародної торгівлі.

29. Життєвий цикл продукту у міжнародній торгівлі (на прикладі одного чи кількох товарів)

30. Масштаби, структура і тенденції розвитку світової торгівлі.

31. Конкурентоспроможність країн в умовах глобалізації.

32. Світовий ринок послуг: становлення та особливості розвитку.

33. Світовий фінансовий ринок: структура, динаміка, перспективи.

34. Розвиток сучасних світових товарних ринків (*на прикладі певного ринку*).

35. Україна на світовому ринку товарів і послуг.

36. Структура і динаміка торговельного балансу України.

37. Сучасні інструменти державного регулювання міжнародної торгівлі.

38. Міжнародні товарні біржі *(на прикладі певної галузі, ринку чи товару).*

39. Міжнародні виставки і ярмарки *(на прикладі певної галузі).*

40. Стратегія виходу на зовнішній ринок *(на прикладі певної галузі, фірми чи товару).*

41. Нецінова конкуренція на світовому ринку *(певного товару).*

42. Порівняльний аналіз політики вільної торгівлі та протекціонізму *(на прикладі окремих країн).*

43. Динаміка протекціонізму в сучасних міжнародних економічних відносинах *(порівняльний аналіз двох і більше країн).*

44. Протекціонізм та його вплив на національне виробництво і добробут *(на прикладі певної країни чи групи країн).*

45. Митне регулювання міжнародної торгівлі *(на прикладі певної країни чи групи країн).*

46. Немитні методи регулювання міжнародної торгівлі *(на прикладі певної країни чи групи країн).*

47. Ліцензування зовнішньоекономічної діяльності *(на прикладі певної країни).*

48. Приховані методи регулювання міжнародної торгівлі *(на прикладі певної країни чи групи країн).*

49. Демпінг у зовнішній торгівлі *(на прикладі певної країни чи групи країн).*

50. Лібералізація та протекціонізм в зовнішньоторговельній політиці України.

51. Демпінг і антидемпінгові процедури в міжнародній торгівлі.

52. Проблеми недобросовісної конкуренції: зарубіжний та вітчизняний досвід.

53. Міжнародна конкуренція і конкурентоспроможність: переваги, форми, напрямки розвитку.

54. Ефективність моделі відкритої економіки *(на прикладі конкретної країни).*

55. Форми і методи міжнародної конкуренції на світовому ринку.

56. Міжнародна торгова політика в рамках ГАТТ / СОТ.

57. Особливості розвитку світового ринку товарів *(певного товару: нафти, золота, зброї, творів мистецтва та антикваріату тощо).*

58. Особливості розвитку світового ринку послуг *(готельних, туристичних, лізингових, рекламних, страхових, ІТ тощо).*

59. Експортоорієнтована модель економічного розвитку *(на прикладі певної країни).*

60. Імпортозаміщуюча модель економічного розвитку *(на прикладі певної країни).*

61. Бартер у зовнішній торгівлі *(на прикладі певної країни чи групи країн).*

62. Динаміка розвитку міжнародної електронної торгівлі.

63. Міжнародні торгові війни *(на прикладі окремих країн)*.

64. Міжнародна торгівля як чинник економічного зростання *(на прикладі певної країни чи групи країн).*

65. Взаємозв'язок міжнародної торгівлі та іноземних інвестицій *(на прикладі певної країни чи групи країн).*

66. Особливості двосторонньої торгівлі України з… *(певною країною).*

67. Експортна орієнтація економіки України.

68. Україна на світовому ринку *(готельних, туристичних, лізингових, рекламних, страхових, ІТ тощо)* послуг за умов глобалізації.

69. Україна на світовому ринку … *(на прикладі певного товару).*

70. Міжнародна мобільність факторів виробництва: причини, наслідки.

71. Міжнародний рух капіталу: його цілі, форми та сучасні тенденції.

72. Проблеми виникнення кризи зовнішньої заборгованості в світі і шляхи її подолання.

73. Вплив міжнародного руху капіталу на економічне зростання (*на прикладі певної країни*).

74. Вплив прямих іноземних інвестицій на економічне зростання (*на прикладі певної країни*).

75. Іноземний капітал в економіці країн, що розвиваються.

76. ЄС *(певна країна чи група країн)* у міжнародному русі капіталу.

77. Особливості розвитку світового ринку прямих іноземних інвестицій.

78. Волатильність міжнародних фінансових ринків.

79. Міжнародне фінансування розвитку малого бізнесу *(на прикладі певної країни).*

80. Міжнародне венчурне інвестування.

81. Формування сприятливих інвестиційного клімату та інвестиційного середовища: передумови, чинники, наслідки *(на прикладі певної країни).*

82. Роль держави в залученні і регулюванні закордонних інвестицій *(на прикладі певної країни).*

83. Наслідки діяльності ТНК у світовому господарстві *(на прикладі певної ТНК).*

84. Світовий ринок технологій: структура, особливості, сучасні тенденції.

85. Міжнародний науково-технологічний обмін у глобальній економіці.

86. Проблеми і перспективи участі іноземного капіталу в економіці України.

87. Потенційні і реальні умови залучення іноземних інвестицій в економіку України.

88. Вільні економічні зони *(на прикладі певної країни чи групи країн).*

89. Офшорні зони у світовій економіці *(на прикладі певної країни чи групи країн).*

90. ТНК як суб'єкти міжнародного інвестування *(на прикладі певної ТНК).*

91. Особливості регулювання міжнародної міграції робочої сили *(на прикладі певної країни чи групи країн).*

92. Вплив міжнародного туризму на економічний розвиток *(на прикладі певної країни).*

93. Вплив міжнародних спортивних заходів на економіку приймаючої країни *(на прикладі певної країни чи групи країн).*

94. Особливості розвитку міжнародних валютних ринків (*бірж*).

95. Резервні валюти у світовій валютній системі.

96. Особливості формування сучасних офіційних резервів центральними банками *(на прикладі певної країни чи групи країн).*

97. Особливості формування та розвитку Європейської валютної системи.

98. Валютні кризи у світовій економіці: передумови, чинники, наслідки.

99. Україна в системі міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин.

100. Роль Міжнародного валютного фонду в розвитку світової економіки.

101. Управління зовнішньою заборгованістю країн, що розвиваються *(на прикладі певної країни чи групи країн).*

102. Криза зовнішньої заборгованості та її наслідки (*(на прикладі певної країни чи групи країн).*

103. «Витік умів» у сучасному світі: причини, напрямки, оцінка наслідків.

104. Єдина валюта країн ЄС – євро: проблеми і перспективи функціонування.

105. Роль МВФ в економічному розвитку країн світу.

106. Роль Світового банку в економічному розвитку країн світу.

107. Роль ОЕСР в економічному розвитку країн світу.

108. Міжнародна економічна інтеграція: зміст, форми, умови розвитку.

109. Стан і перспективи розвитку європейської економічної інтеграції.

110. Участь України в інтеграційних процесах сучасного світу.

111. Механізм, напрямки та проблеми співробітництва України з ЄС.

112. Місце і роль США у світовій економіці.

113. Місце і роль Європейського Союзу у світовій економіці.

114. Місце і роль Японії у світовій економіці.

115. Місце і роль Китаю у світовій економіці.

116. Держави АСЕАН в системі світового господарства.

117. Держави Магрібу в системі світового господарства.

118. Північноамериканська угода про вільну торгівлю (USMCA).

119. Глобальні проблеми сучасності: причини, наслідки, шляхи вирішення.

120. Економічне зростання та проблеми споживання природних ресурсів у світі.

121. Світова і національна енергетична безпека.

122. Структура та тенденції розвитку паливно-енергетичного комплексу в світовій економіці.

123. Виробництво і споживання продовольства в світовій економіці.

124. Офшори у світовій економіці: причини виникнення та сучасний стан.

125. Регіональна економічна інтеграція в Азії *(Африці тощо*).

126. Зовнішньоекономічна діяльність України в контексті інтеграції до ЄС.

127. Відносини України з регіональними економічними інтеграційними об’єднаннями.

128. Економічні структури системи ООН.

129. Міжнародні картельні об’єднання країн-виробників та експортерів сировини *(на прикладі міді, алюмінію, чаю, кави, тощо)* на світовому ринку.

130. Участь України у ГУАМ *(ОЧЕС, ЦЄІ, СДВ тощо).*

Додаток Б

Приклад оформлення титульного аркуша

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

Курсова робота

з дисципліни «Міжнародні економічні відносини»

на тему: **ОСОБЛИВОСТІ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ НІМЕЧЧИНИ**

Студентки 3 курсу групи УО-31
Освітньої програми Міжнародні економічні
відносини (*або* Міжнародна логістика)
Петренко М. С.

Керівник: д. е. н., проф. Довгаль О. А.

Національна шкала _____

Кількість балів: ____

Харків – 2026 року

Додаток В

Приклад оформлення змісту роботи

ЗМІСТ

Вступ **3**

Розділ 1. Теоретичні основи міграційної політики Німеччини **5**

1.1. Типологія та нормативно-правове регулювання міграції у ФРН 5

1.2. Історичні етапи формування міграційної політики Німеччини 10

Розділ 2. Сучасний стан та перспективи розвитку міграційної політики Німеччини **15**

2.1. Динаміка та соціально-економічний вплив міграції на економіку ФРН 15

2.2. Виклики реалізації міграційної політики Німеччини 19

2.3. Перспективи розвитку міграційної політики ФРН 23

Висновки **27**

Список використаних джерел **28**

Додаток Д

Приклад оформлення тексту та назв розділів і підрозділів

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ НІМЕЧЧИНИ

2.1. Динаміка та соціально-економічний вплив міграції на економіку ФРН

Сучасний стан розвитку економіки Німеччини характеризується вели ким припливом мігрантів….. [13, с. 88].

……..

2.2. Виклики реалізації міграційної політики Німеччини

На сучасному етапі реалізації міграційна політика Німеччини зіштовхується з низкою викликів….. [18, с. 34].

…….

2.3. Перспективи розвитку міграційної політики ФРН

Серед перспектив розвитку міграційної політики Німеччини можна виокремити декілька напрямів……[25].

……..

Додаток Ж

Приклад оформлення таблиць

Таблиця 2.1

Основні показники економічного розвитку країн Південно-Східної Азії у 2026 році

Країна	Населення, млн осіб	ВНП на душу населення, дол. США	Зовнішня заборгованість, млрд дол. США	Експорт, млрд дол. США	Імпорт, млрд дол. США	Частка у ВНП, %		
						сільське господарство	промисловість	сфера послуг
Бруней	422,675	77700	-	11,38	4,308	0	66,5	32,8
В’єтнам	93421,835	5600	68,05	147	138,6	17,9	38,1	44
Індонезія	253609,63	10200	278,5	179,4	166.7	14,5	45,5	40,3
Камбоджа	15458,332	3300	7,377	6,806	10,05	32,7	25,5	41,8
Лаос	6803,694	5000	7,52	2,791	4,074	23,7	32,2	44,1
Малайзія	30073,353	24500	109,3	231,3	193,6	9,3	34,7	56
Тімор-Лешті	1201,542	6800	-	0,0341	0,689	5,2	72,8	22,1
Сінгапур	5567,300	81300	28,93	449,1	375,5	0	25,3	74,7
Таїланд	67741,401	14400	150,8	232	218,5	12,2	43,3	44,5
Філіппіни	10668,231	7000	59,21	53,36	72,93	10,7	31,5	57,8
М’янма	55746,253	4800	2,491	10,31	12.53	37,1	21,3	41,6

Джерело: таблиця складена автором за матеріалами [21]

Додаток З

Приклад оформлення рисунків

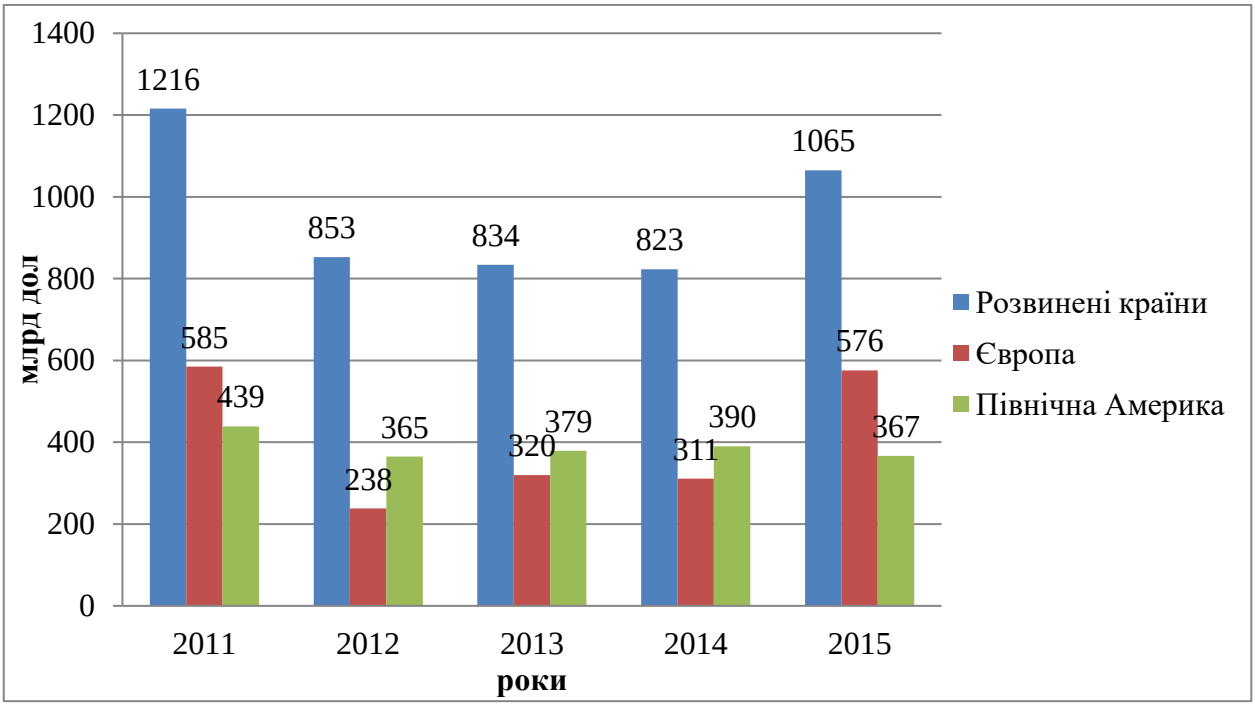

Рис. 2.3 Динаміка відтоку прямих іноземних інвестицій з розвинених країн світу у 2011-2015 рр., млрд дол. США [17,18]

Додаток К

Приклади бібліографічних описів для оформлення списку використаних джерел

Характеристика джерела	Приклад оформлення
- книги від одного до 4-х авторів	Григорова-Беренда Л. І., Шуба М. В. Теорія і практика зовнішньої торгівлі: навч. посібн. / 2-ге вид., випр., перероб. і доп. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. 136 с. . URL: https://ekhnuir.karazin.ua/server/api/core/bitstreams/88747234-839d-4ff3-818a-d1d0754ab906/content
- книги (монографії) за редакцією	Міжнародні економічні відносини : підручник / [кол. авт.]; за ред. О. А. Довгаль. 2-ге вид., переробл. та доповн. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025. 852 с. URL: https://ekhnuir.karazin.ua/items/a077d6c2-2f3f-438b-8d70-3d99b9393d1a
- стаття у журналі	Гончаренко Н. І., Кравець М. А. Особливості інституціональної структури фондового ринку Польщі в умовах трансформаційних змін глобального фінансового середовища // *Проблеми економіки*. 2017. № 1. С. 8-14. URL: http://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2017-1_0-pages-8_14.pdf
- тези доповідей	Dovgal O., Belinskyi A. (2025). Features of modern international technology transfer in countries of the world // *Scientific research: modern challenges and future prospects. Proceedings of the X International scientific and practical conference. MDPC Publishing. Munich, Germany. 12-14.05.2025*. Pp. 21-27. URL: https://sci-conf.com.ua/ix-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-scientific-research-modern-challenges-and-future-prospects-12-14-05-2025-myunhen-nimechchina-arhiv/

Примітка:

Бібліографічний опис оформлюється згідно з ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ : ДП “УкрНДНЦ”, 2016. 16 с.

Додаток Л

Приклад оформлення списку використаних джерел

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антимонопольний комітет України. URL: http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/index.

2. Довгаль О.А. (2025). Розвиток торговельно-економічних відносин Польщі в умовах євроінтеграції. Економічний простір, № 208, С. 71-75 DOI: https://doi.org/10.30838/EP.208.71-75 URL: https://economic-prostir.com.ua/article/208-rozvytok-torgovelno-ekonomichnyh-vidnosyn-polshi-v-umovah-yevrointegracziyi/

3. Міжнародні економічні відносини : підручник / [кол. авт.]; за ред. О. А. Довгаль. 2-ге вид., переробл. та доповн. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025. 852 с. URL: https://ekhnuir.karazin.ua/items/a077d6c2-2f3f-438b-8d70-3d99b9393d1a

4. Шульга М. О. Особливості впливу ТНК на економічний розвиток України // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. Науковий журнал. Серія: Економічні науки. No 3 (80) 2025. URL: http://zt.knteu.kiev.ua/files/2025/3(80)/uazt_2025_3_14.pdf

5. Gross domestic product at market prices. Eurostat. 2024. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00001/default/table?lang=en&category=t_na10.t_nama10.t_nama_10_ma

6. Main GDP aggregates per capita. Eurostat. 2024. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10_pc__custom_11723295/default/table?lang=en

7. World Investment Report 2023. UN Trade & Development (UNCTAD). 2024. URL: https://unctad.org/publication/world-investment-report-2023

Електронне навчальне видання комбінованого використання
Можна використовувати в локальному та мережному режимі

Довгаль Олена Андріївна
Зайцева Анна Сергіївна
Григорова-Беренда Лариса Іванівна

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Методичні рекомендації
до виконання курсової роботи з дисципліни для студентів освітніх програм
«Міжнародні економічні відносини» та «Міжнародна логістика»

В авторській редакції

Підписано до розміщення 25.06.2026. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 1,88. Обсяг 0,595 Мб. Зам. № 293/26.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009
Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна